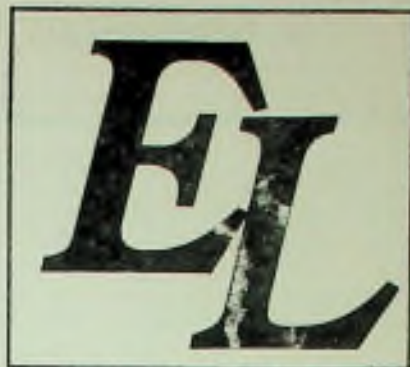

Československý týdeník-Evropské vydání Tschechoslowakische Wochenzeitung-Europäische Ausgabe

EVROPSKÉ LISTY: Vychází každé pondělí • Vydává a tiskne: Universum
Sokol Publication, Inc. • Vedoucí redaktor: Josef Martinek
Evropský redaktor: Václav Hora • Adresa redakce:
FK, D-6 Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254

EVROPSKÉ LISTY: Erscheint jeden Montag • Herausgeber: Universum
Sokol Publ. Inc. • Chefredakteur: Josef Martinek • Redakteur für
Europa: Václav Hora • Anschrift der Redaktion:
FK, D-6, Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254

GEGRÜNDET 1874 (New Yorkské Listy) • MONTAG, den 24. NOVEMBER 1975 • FK, D-6 FRANKFURT/M. 70, POSTFACH 70 0254 • Nr. 47.

Sůl do očí kremelským plánům

Brežněvova doktrína žije, jak jsme měli onehdy v titulku úvodníku, — žije a působí rozpaky, nelibost a odpor na všech stranách, také — a velmi — mezi západoevropskými komunisty. Nejnovějším důkazem, jak se komunistické strany západních zemí snaží získat nezávislost na Moskvě, je společné komuniké největších komunistických západoevropských stran, francouzské a italské o tom, že "cesta k moci vede přes demokratické systémy jejich zemí."

Tento dokument byl podepsán v Římě po douměsíčních jednáních. Prohlášení, které nebylo dáno na vědomí, či ke schválení Kremlu, nejenom podtrhuje rozdíl mezi komunistickými stranami východu a západu, ale mluví také proti některým západním komunistickým stranám — zejména portugalské, která obošla v Lisabonu demokratický proces a chápá se tam moci. A dokument má ještě další hranu: odpovídá svým způsobem na nedávnou sovětskou kritiku určitých praktik západoevropských komunistických stran. Sovětský tisk přinesl v poslední době články, vyčítající některým kom. stranám na západě, že "potlačují svou identitu vytvářením koalicí s nekomunistickými stranami." Dokument, o kterém generální tajemník italské komunistické strany řekl, že je "průkopnickým činem na cestě demokracie k socialismu," vyhlásuje také těsnější spolupráci obou zúčastněných stran, rozhodně se staví proti jakýmkoli cizím zásahům a zdůrazňuje nutnost flexibility při vytváření politiky ve svých zemích.

"Každá strana musí být autonomní ve svých specifických nacionálních způsobech a musí přizpůsobit svoji

strategii zvláštním potřebám svých zemí", řekl po podepsání prohlášení gen. tajemník italské KS M. Berlinguer. Oba nejvyšší představitelé dali jasně najevo, že nehodlají připustit, aby na Moskvou proponované konferenci evropských komunistických stran východu i západu, došlo ke kremelskému diktátu o tom, jak by měla která z kom. stran západu postupovat. "Je jisté", řekl gen. tajemník francouzské komunistické strany Marchais v televizním projevu, "že proponovaná konference neurčí žádnou společnou strategii. Každá strana má být nezávislá a bez podmínek, její politika má odpovídat podmínkám její země."

Moskvě na konferenci záleží. Proto, jak se zdá, ustoupila od svého původního požadavku trvat na ní na uznání své nadvlády nad komunistickými stranami západu.

Podepsání společného prohlášení má větší význam pro francouzskou než italskou stranu. Francouzská komunistická strana byla po dlouhá léta dosti věrnou následovnicí Kremlu. V posledních letech, zvláště po sovětské okupaci Československa, však se od sovětského vlivu značně očistila a dokonce vstoupila do koalice s francouzskými socialisty. Avšak, jak poslední vývoj dokumentuje, FKS ztrácí nebezpečné procento příznivců ve prospěch svých koaličních partnerů — socialistů. Proto teď vidí jediné východisko: ještě víc se distancovat od Moskvy a co nejvíce se přiblížit představitelům komunistické strany.

Jde tedy o taktiku. Lenin učil, že k dosažení cíle jsou všechny prostředky dobré. O všechny prostředky dobré této taktice se svět v minulosti již dostatečně přesvědčil. O hloubce upřímnosti takových prohlášení, jako právě vydaly italská a francouzská KS, by se bylo lze přesvědčit, až kdyby — nedej pánbůh — se ve svých zemích zmocnili vlády.

Upozornění čtenářům v Holandsku: jak jste si jistě sami všimli, vloudila se nám tisková chyba do oznámení o ceně EL. 25 guldenů je předplatné na půl roku, nikoli, jak bylo omylem uvedeno, na rok.

AMERIKA A EVROPA

Již v několika svých článcích v minulosti jsme upozornili na stále se zhoršující hospodářskou situaci v Evropě, i ve státech po stránce průmyslové výroby dříve na výši. Nic nemohlo lépe naše slova potvrdit, než právě skončené hospodářské porady šesti zemí (prvně v historii) Spojených států, Japonska, Záp. Německa, Francie, Británie a Itálie, přesněji řečeno — Ameriky, čtyř zemí zastupujících EHS a Japonska, na kterých byl projevem souhlas všech zúčastněných států, že "veškeré stávající společné problémy budou řešeny v plné spolupráci a se vši intenzitou".

Ministr zahraničních věcí Kissinger v minulých dnech prohlásil, že Spojené státy doporučují, aby příslušná hospodářská ministerstva všech zúčastněných zemí se scházela v pravidelných intervalech, aby mohla po stránce

praktické usnesení konference vykonávat, i eventuelně v případech potřeby doporučit další schůzku zástupců angažovaných zemí. O jeho návrhu konference sice jednala, ale o věci se ani jedním slovem nezmínilo závěrečné společné prohlášení. Nejenom konference samotná, ale již předběžná jednání, jejího svolání se týkající dokazovala, že Evropě se díky zlepšování poměrů v USA jedná hlavně o to, aby nedostatečná americká výroba pomohla naplnit roztočit i obrátky zpomalených kol výroby států v Evropě a v Japonsku.

Došlo také ke kompromisu Ameriky a Francie na úseku výměnných kurzů prostřednictvím ústřední banky, by-li výměnné názory na uvolnění při výměnném obchodování u energie, surovinového materiálu, ve styku s méně vyvinutými zeměmi. Jednalo se také o souhlasu,

týkajícím se limitu úvěrů mezi západem a východem. Vesměs tedy diskuse, která byla věcí, o níž se jedná, velmi prospěšná.

Historie však tuto konferenci a účastníky na ní vzpomene jenom tehdy, když toto společné úsilí a spolupráce přinesou svobodnému světu úspěch a bude-li docíleno to, co bylo od ní také opravdu očekáváno.

Ústup do prava?

Bojovná levice britských odborů utrpěla mocnou porážku, když ztratila kontrolu nad inženýrským svazem, který je druhou největší odborovou organizací ve Velké Británii, má skoro dva miliony členů. Přesun moci od komunisty kontrolované levice k pravějšímu křídlu ve vedení, byl důsledkem tajných voleb.

DOBŘÉ VZTAHY - ŠPATNÁ BILANCE

Návštěvu jugoslávského ministra zahraničí Miloše Miniće v Bonnu vyznačovaly intenzivní rozhovory v přátelském ovzduší. Minić ho vořil se svým kolegou Hansem-Dietrichem Genscherem, s ministrem hospodářství Hansem Friederichsem, s ministrem hospodářské spolupráce Egonem Bahrem a s předsedou křesťansko-demokratické strany a kandidátem na úřad spolkového kancléře, Helmutem Kohlem. Jugoslávský host vykonal také zdvořilostní návštěvu u prezidenta spolkové republiky Waltra Scheela. Jaký význam přiřkládají obě strany rozvoji vzájemných vztahů, vysvitá už z toho, že na jeden večer byla stanovená také schůzka mezi Minićem a kancléřem Helmutem Schmidtem, který se krátce předtím vrátil ze svého zájezdu do Číny a Iránu. Formálně oplatil Minić návštěvu tehdejšího ministra zahraničí Scheela v Bělehradě před čtyřmi roky. Mezitím se však uskutečnily četné osobní kontakty mezi členy vlád obou zemí, k nimž pa-

třili i nejvyšší představitelé. V dubnu roku 1973 zavítal do Bělehradu tehdejší spolkový kancléř Willy Brandt a v červnu loňského roku přijel do Bonnu prezident Tito. Letos se setkal kancléř Schmidt s Titem v Helsinkách, kde se zúčastnili konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě. Ministři zahraničí obou zemí se sešli rovněž ve finském hlavním městě a potom v září znovu v New Yorku u příležitosti zasedání Valného shromáždění Spojených národů. Uskutečnily se také rozhovory jiných ministrů, jakož i porady státních tajemníků obou zemí. Minićova návštěva je tudíž jen dalším dokladem, jaké intenzity nabyly vzájemné výměny od roku 1968, kdy obě země znovu navázaly diplomatické styky. V jednom z rozhovorů, který se týkal výlučně zahraničně-politických problémů a otázek, spojených s uvolňováním napětí, byli si Genscher a Minić zajedno, pokud jde o význam, který přísluší pohelsinskému období, a radili se tudíž o tom, jak reali-

zovat výsledky helsinské konference. Genscher soudí, že je věci každého signatářského státu, aby se podílel na odpovědnosti. Spolková republika je ochotna převzít tuto odpovědnost, protože

(Pokrač. na str. 7)

NEVYŠLO TO

U společnosti IBM objednal Sovětský svaz jeden z nejsložitějších a nejvýkonnějších amerických počítařových systémů. IBM požádala ministerstvo obchodu Spojených států o schválení tohoto nákupu. Nedostala je. Dotyčný počítařový systém má totiž neobyčejně široké použití — hlavně pro vojenské účely. Moskva ovšem odvodnila zájem o systém nevinně: nepotřebuje ho k ničemu jinému, než k provádění a kontrole rezervací v moskevské centrále státní turistické kanceláře Intourist... Nuže: počítař nedostane, díky bdělosti a ostrážitosti pánů z US. ministerstva obchodu.

O ČESKOSLOVENSKU

Ještě víc informací

Sovětská agentura APN — Agentura Pečati Novostí — má v Praze u příležitosti k hlavnímu nádraží skleněný pavilon, v němž je stálá výstava informací o Sovětském svazu, to jest jen té prezentovatelné části. Středisko plné fotografií, je vybaveno audiovizuální technikou.

Tresty za havárie

Tresty odnětí svobody byly uloženy v Brně čtyřem obžalovaným za to, že dle vyšetřování, jejich nedbalostí byla zaviněna havárie brněnské teplárny letos osmdesátého února. Ředitel teplárny a vedoucí provozů dostali 4 a 3 roky.

ČSSR a Maďarsko

si v letech 1971-1975 vyměnily zboží v hodnotě 2,6 miliardy rublů a vzájemný obchodní obrát za uplynulých pět let byl o pětinu vyšší, než se původně plánovalo.

Proti záplavám

Na Jižní Moravě proti záplavám a zároveň proti škodám způsobovaným suchem probíhají vohohospodářské úpravy velkého rozsahu. Záplavám bylo celkem zabráněno na 9.500 ha půdy. Byla předána do provozu první stavba regulace řeky Moravy v úseku Lanžhot-Hodonín. Začaly práce i na soutoku Moravy a Dyje.

Pražský komorní

orchestr bez dirigenta odletěl na turné do Japonska. Během tří týdnů vystoupí na deseti koncertech v Tokiu, Jokohamě, Nagoji, Osace, a provede díla Mozartova, Haydnova, Beethovenova — Dvořákova, Janáčkova a Sukova.

Sovětský pavilon v Praze

V Praze Dejvicích byla postavena a otevřena nová výstavní síň obchodního zastupitelství Sovětského svazu. Pavilon je určen odborné veřejnosti a představí sortiment sovětských výrobků, najímě strojírenských.

Labská bouda

nový, architektonicky výrazně řešený hotel v Krkonoších (byl postaven nákladem 31 milionů korun) přijal první hosty z domova i ciziny. V hotelu je deset jednolůžkových a 52 dvoulůžkových pokojů.

Spolupráce

mezi ČSSR-SSSR a Maďarskem přinesla výsledek v podobě nového typu motorových vozů, který pod názvem MO 20 začne v průběhu příští pětilátky vyrábět plzeňská Škodovka. Dieselelektrický pohon vozů umožní jejich využití na příměstských a vedlejších tratích. Moderní technické řešení a zejména výkon 735 kilowattů jsou v této kategorii světovou špičkou. Otázkou je celková kvalita vozů.

Potrava z papíren

Ve Vratimovských papírnách vyrábějí krmené droždí s názvem Torula, ze sulfotových výluhů, které vznikají při zpracování dřevní hmoty na celulózu, a jimiž byla dřív znečišťována voda Ostravice. Droždí obsahuje kromě různých vitamínů až padesát procent čistých bílkovin.

Archeologické nálezy

Výzkum v otevřeném terénu Břetislavského hradiště z 11. a 12. století ve Strachotíně na Břeclavsku, v areálu budoucí vodní nádrže na řece Dyji, ukončili pracovníci archeologického ústavu ČSAV v Brně. Na poměrně malé ploše byly nalezeny střeby slovanských keramických nádob a mince uherského krále Ondřeje I., množství zvířecích kostí a železné předměty.

Dálnice

Zatím se jezdí po prvních desítkách kilometrů dálnice, která má spojit Prahu s Brnem a Bratislavou. Nejdelší část v provozu je úsek z Brna do Lhotky, v prosinci se má z Brna jezdít až do Velkého Meziříčí. V roce 1979 by se mělo jezdit z Prahy až do Brna a o rok později až do Bratislavy.

Monopolním výrobcem

přivěsů a návěsů pro automobilovou a zemědělskou dopravu jsou Brandýské strojírný. Oslavily nedávno sto let své existence.

Janáčkovo kvarteto

odjelo do Francie. Bude tam mít sedm koncertů, na kterých přednese skladby Janáčkovy, Martinů, Haydnovy, Dvořákovy a Beethovenovy.

Bez srdce se dá žít. Buďte spíš opatrní na hlavu.

PŘED SEBEKRITIKOU?

Není tomu tak dávno, co západoněmecký Stern přinesl rozhovor s Pavlem Kohoutem, který končil jeho slovy, že i kdyby byl vypovězen, vrátil by se zpět do Československa, neboť zná tajné stezky. Později Pavel Kohout onen naivní citál dementoval. Ale zcela v jeho duchu je jeho poslední prohlášení pronesené zástupcům západoněmeckého tisku v Krefeldu, kde byla uvedena po Luzernu a Vídni německá premiéra jeho hry "Ruleta." Kohout přijel však k premiéře a mohl se podílet i na konečné scénické úpravě své hry. Zatímco ve Vídni odmítl téměř cokoliv vypovědět, zde hrdě prohlásil: Nelitoval jsem ani minutu, že jsem se po srpnu 1968 vrátil do Československa. Patřím k problematice, ve které jsem vyrostl a zkušenosti posledních let bych nemohl postrádat. Kromě toho potřebuji své přátele a Prahu. Tohle není nyní patriotické vyjádření, ale jen výraz obdivu k tomuto městu se svým "Genius loci."

Nemusíme jeho prohlášení brát emocionálně, ale zcela subjektivně. V tom případě má každý právo vyjádřit svůj názor. Jenom Pavel Kohout má potřebu svých přátel, Prahy, kdežto například emigrující spisovatel, publicista a každý emigrant nepotřebuje už nic, politická emigrace nepatří k problematice, nevyrostla v ní jako Pavla Kohout. Je těžké říci, jak to Pavel Kohout myslel, v roce 1953 po úmrtí Stalina myslel na stránkách Literárních novin jen na Gruzii a klaněl se jí-matce Stalina za celé lidské pokolení. Jistě, nebyl sám a v konfrontaci s dneškem jsou tehdejší noviny neocenitelné čtivo.

Na rozdíl od dnes blahobytné a byrokraticky vyhlížejícího Pavla Kohouta, nelituji osobně ani minuty, že jsem z Československa odešel a lituji, že jsem se k tomu rozhodl možná až příliš pozdě: vzhledem ku krátkosti lidského života se mi zdá dvacet let komunistické diktatury až příliš mnoho ztracených let. Na druhé straně nepochybují s Kohoutem — zvláště z jeho pozice renomovaného autora, který se zatím nesmí ještě publikovat, ale celkem bez problémů může udílet západním novinářům dokonce televizní rozhovory a samozřejmě tisk-

nout i uvádět své hry na Západě včetně — snad výsledek helsinské konference — ale snad i výsledek Pavla Kohouta — k jejich premiérám přijet, že je zajímavé pozorovat život kolem sebe v Praze. Pokud se dá zajímavostí nazvat denní ničení existenci, kariérismus, beznaděje, útlak do soukromí a osobní spotřeby. V padesátých letech po této stránce Kohout mlčel, neboť věděl, že popularnost nezachraňuje před terorem. Nebo lépe mlčel, protože nechtěl věřit na to, co věděl, či byl o tom přesvědčen. Optimismus u Pavla Kohouta v posledních měsících je až podivuhodný. Věř, že bude brzy pracovat v pražském divadle, je v jednání s hamburským divadlem o režii své hry "Ubohý vrah," které musel před rokem nedobrovolně přerušit. Zda přijede do Hamburгу se bude vědět nejspíše do 15. ledna, zda mu bude dovoleno pracovat v pražském divadle, záleží od dalšího Kohoutova chování vůči režimu. Jeho přítel, spisovatel J. Šotola pronesl pod existenčním tlakem velkou sebekritiku v dubnu t. r. Vyjádřil se v ní podobně jako Kohout: "Nikdy bych nemohl psát jinak než česky. Někdy bych nemohl psát jinak, nežli především pro českého čtenáře."

Nikdy bych nedokázal psát v cizině, odloučen nejenom od prostředí a od života a od lidí v této zemi, ale i odloučen od české řeči, znějící všude kolem mne... Tím chci říci, že považuji za bludnou cestu těch svých kolegů, kteří tuto zemi opustili a život a práci v ní proměnili za los emigrantů. Nezávím ten los nikomu z nich. A divím se troufalosti, s jakou se někteří z nich pokoušejí mluvit do zdejších věcí, kterým očividně přestali anebo odmítají rozumět. A rozhoduje mě neomalenost, s jakou někteří z nich pracují proti zájmům své země, jakmile přestali být jejími občany; a zapominají podotknout, že s klidnou myslí využívali všech výhod, jež jim socialistická vlast poskytovala, dokud jejich občany byli.

Přes podobné sebekritiky od Jiřího Šotoly, M. Holuba a také B. Hrabala nelze zatím v edičních programech nakladatelství najít jejich knihy. Přes helsinská ujednání a na rozdíl od Pavla Kohouta nesměl přijet na premiéru svých "Her" do Vídně jiný dramatik I. Klíma. Není tedy pochyby, že Pavlovi Kohoutovi se náhle dostalo určitých výsad, odpiraných jiným. Provede snad nyní také svou sebekritiku?

—cr—

Sdělení redakce a administrace

Vzhledem k lepšímu zabezpečení dodávání Amerických listů rozhodlo se vydavatelství v New Yorku přenést evropskou redakci EL do Frankfurtu nad Mohanem a expedici a administraci do Švýcarska.

Adresa evropské redakce: EL, D-6 Frankfurt/M 70, Postfach 70 0103.

Adresa evropské administrace a expedice: Galerie Krause, Tumbelenstr. 37, CH-8330 Pfäfers-211, Schweiz.

Platit můžete:

- bankovním převodem v Německu nebo z ciziny na adresu: Frankfurter Kurier, Konto Nr. 61 00 220, Commerzbank, 6 Frankfurt/M. 90, Gräfr. 85. Připíšte účel platby: EL

- červenou poštovní poukázkou (z ciziny mezinárodní) na adresu: EL, 6 Elm 70, Postfach 70 0103 s udáním poštovního šekového konta, tedy: Postscheckkonto 3281 90 — 603, Postscheckamt Frankfurt.

- v Německé spolkové republice lze též platit zelenou složenkou "Zahlkarte" (čistou obdržíte zdarma na každém pošt. úřadě) a vyplníte ve všech dílech; nezapomenejte účel platby: EL na číslo Postscheckkonta 3281 90-603, Postscheckamt Frankfurt M a adresu EL, 6 Elm 70, Postfach 70 0103.

- ve Švýcarsku můžete zatím platit odesláním poštovní poukázky na konto 80 — 898 s udáním "Z. G. Americké listy."

- převodem z banky na: Schweizerischer Bankverein, Fil. O. bestaus, 8053 Zürich s poznámkou "Z. G. Americké listy P3-622 898".

Roční předplatné (52 čísel) činí

v Německé spolkové republice DM 46, pololetně DM 23, čtvrtletně DM 11,50

ve Švýcarsku ročně Sfr. 50,00, pololetně Sfr. 25,00, čtvrtletně Sfr. 13,00

v jiných zemích v příslušném přepočtu v jiné měně

ZAJÍMÁTE SE O DENÍ V ČESKOSLOVENSKU?

ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné mezinárodní časopisy. Zjistíte, že doba, kdy vchovaly bodně místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v sídci Evropy nejenže byla, ale stále je bohatým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se členem Amerických Listů.

Zde odříznete a zašlete na adresu:

EVROPSKÉ LISTY,

FK, D-6, Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254
Přihlašuji se za odběratele "Evropských Listů" a předplatím zaplacením poštovní složenkou (celoroční, pololetní, čtvrtletní. Nehodící se škrtněte. Roční předplatné S. Fr. 50,00, pololetní S. Fr. 25,00, čtvrtletní S. Fr. 13,00 nebo nepošet v jiné měně. Předplatné je možno uhradit i šekem nebo money order.

Jméno:

Adresa:

Americké listy/Evropské listy EL. Vydává a tiskne Universum Sokol Publication, Inc., 263 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861, U.S.A. • Vydavací redaktor: Josef Martinek. • Redakční pobočka v Evropě: Evropské listy EL, D-6 Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254, Bundesrepublik Deutschland — Redaktor: Václav Hora. • Vychází každý týden s výjimkou dovolené. • Nevyžádané rukopisy se nevracejí. Veškerá tisková práva vyhrazena.

POLEMIKA

Ještě k "sudetoněmeckému problému"

Vztahy mezi dvěma sousedními národy jsou vždy problémem obtížným a komplexním — tím spíše žijí-li zcela nebo zčásti na území téhož státu — viz v současnosti např. stále pokračující spory mezi Vlámky a Valony.

Komplikace je ovšem možno odstranit metodou báječně jednoduchou-vyhlášením známé zásady všech šovinistů: My máme vždycky pravdu a druzí jsou vždycky v nepravu. Zatím ovšem v historii tak zjednodušený výklad "národních práv" nikdy k ničemu nevedl, jen k destrukcím a často ke ztrátě vůbec všech národních práv. Německý nacionalismus je toho klasickým dokladem, ale ani český nacionalismus se této zákonitosti nevymyká.

Kdysi ve škole jsem se učil krásnou legendu o holubičím národě, jemuž všichni ostatní ubližovali. Na tuhle legendu jsem přestal úplně věřit až začátkem šedesátých let, při delším šachovém turné po Bavorsku. Po debatě k tomuto tématu mi totiž němečtí šachoví přátelé umožnili nahlédnout do kronik několika pohraničních bavorských měst, kde existují ještě záznamy o důsledcích návštěv husitských "spanilých jízdy". Ostatně by bylo možno v severočeských městech nalézt podobné doklady o návštěvách Karla IV., na svou dobu rozhodně jednoho z nejosvědčenějších vládařů. Mluvíme-li o česko-německých vztazích, nemá jistě smysl začínat v daleké minulosti. Tak bývá Bílá hora líčena jako porážka českého národa, což je nesmysl. Německý vliv zesílil už před touto podivnou bitvou, jednak vlivem finanční převahy německé šlechty, jednak jako důsledek pronikání luteránství do Čech. Začátek třicetileté války, to byla zbytečná a diletantsky organizovaná vzpoura české i německé šlechty proti císaři. Ze jejím důsledkem bylo ohrožení existence českého národa, to je jiná kapitola.

Mimoходом — jeden můj pražský přítel, známý historik, objevil už před lety překvapující věc, jenom ji dosud z pochopitelných důvodů nemohl publikovat: O něčích tisících hrdinných Moravanů, kteří na Bílé hoře zachránili naši národní čest, to nebyli vůbec Moravané, či Češi. Byli to žoldnéři, zcela převážně němečtí, ze severní Moravy, kteří to brali příliš vážně ze svou profesionální etí. Ostatně, to je také typická německá národní vlastnost, pokračovat zbytečně dlouho i ve zcela pitomé válce.

Začneme tuto úvahu rokem 1918. Je známo, že T. G. Masaryk si byl dobře vědom problému, spojených se vznikem československého státu. Nebylo tehdy dobře možno, uvést dva důležité principy — princip historický a prin-

cíp národního sebeurčení — do úplného souladu. Československo vzniklo jako více-národnostní stát, Češi v něm tvořili zhruba polovinu obyvatelstva a bylo zřejmé, že si Němci a Maďaři v pohraničních oblastech přejí všechno jiné než žít v novém státě.

Masaryk si přál něco jako "nové Švýcarsko", ale tuto koncepci se ani jemu nepodařilo prosadit, asi neměl k tomu dost vhodný tým. A tak se problémy řešily způsobem, jakým by je s potěšením ještě dnes řešili někteří "exiloví rádobypolitikové" (to, abych mluvil slovy Josefa Záborského). Vztah mezi Čechy a Slováky byl "vyřešen" jednoduše popřením existence slovenského národa. Důsledek je znám. Jistě může primitivní nacionalista označit separatistické hnutí na Slovensku z té doby jako "fašistické", ale podobná klíše nemohou zodpovědět ani jedinou vážně položenou otázku.

Německé nacionální hnutí se v našem pohraničí radikalizovalo v době hospodářské krize, která (at' už z jakýchkoliv důvodů, např. pro převahu textilního průmyslu) zasáhla pohraničí československa mnohem silněji než vnitrozemí. Teprve potom se dostalo toto hnutí z velké části pod přímý vliv nacistů. Lidé typu K. Henleina samozřejmě koncem třicátých let prováděli důsledně Hitlerovu politiku rozbití československa. Vytykat to ovšem všem řadovým členům tehdejších sudetoněmeckých organizací, je stejná pošetilost, jako označit celý slovenský národ z těch let za fašistický. Je psychologicky víc než pochopitelné, že příslušníci každé národnostní skupiny — která se cítí omezená ve svých právech, hledají útočiště u mocného souseda — u země, v níž žije též národ. Kolektivní vina sudetských Němců tedy neexistuje, kolektivní vina je vůbec necivilizovaný nesmysl. Ze se tato zásada okatně po roce 1945 praktikovala dost primitivně vůči celému německému národu, to ji neospravedlňuje, ba právě naopak, chyby, které se staly po roce 1945 ještě dnes negativně ovlivňují evropskou politickou scénu — to by ale bylo jiné téma.

Na otázce "mnichovské dohody" samozřejmě není vůbec nic nejasného. Nebyla to dohoda (my jsme přece přítomni vůbec nebyli!), nýbrž hrubý diktát, bezpráví a násilí. Souhlasit s její platností znamená zavádět do mezinárodní politiky zákony džungle. Budiž mi dovolena osobní poznámka: Takto a ne jinak jsem tuto otázku formuloval loni v červnu, když jsem vystoupil jako host na "Bundesversammlung der Sudetendeutschen", na nejvyšším orgánu sudetoněmeckých organizací v NSR. Ně-

kterí přítomní se mnou polemizovali, jini mé stanovisko uznali. Sudetoněmecké organizace mají totiž (jako všechny politické skupiny) svou levici, střed a pravici. Nezapomínejme třeba na jméno Wenzel Jaksch.

Josef Záborský se ovšem mylí, když tvrdí, "že v roce 1973 západoněmecká vláda ve smlouvě s československou vládou uznala, že mnichovská smlouva byla od samého počátku neplatná...". Západoněmecká vláda, t. j. sociálně-liberální koaliční vláda totiž nic takového vůbec neuznala. Příslušný odstavec smlouvy je tak nejasně formulován, že připouští zcela různý výklad. Vláda NSR trvá (i v oficiálních prohlášeních) na tom, že mnichovská dohoda svou právní platnost dodatečně ztratila. V českém textu smlouvy se o "mnichovské dohodě" tvrdí, že je "nulitní". Vláda má na otázku "mnichovské dohody" zcela shodný názor jako sudetoněmecké organizace — loni v Mainzu mi také bylo vytknuto, že v této otázce "hájmí bezvýhradně linii komunistické československé vlády proti vládě země, v níž nyní žijí". Samozřejmě budu tuto linii hájit dál — nyní i jako občan NSR. Současně si myslím, že musíme současně československé vládě upřít veškeré právo, vydávat se za jakéhosi "ochránce národních zájmů". "Mnichovská dohoda" je právě tak neplatná jako "moskevský protokol" z 26. srpna 1968. Není možno vydávat ji za neplatnou od samého začátku a současně považovat onen moskevský diktát za "základ naší národní existence". To nemá s národními zájmy nic společného, to je přímá zrada a také děsivé pokrytectví.

Josef Záborský považuje odsun Němců v roce 1945 za legitimní a dokonce politicky správný. Jeho názoru chci rozhodně oponovat. Odsun Němců byl akt bezpráví (poněvadž jeho bezpráví — bezpráví let 1938-45) neospravedlňuje bezpráví další, poněvadž kolektivní vina je barbarský nesmysl a — "last not least" — poněvadž odsun Němců nejvíce ze všeho poškodil nást, Čechy, a to ve všech oblastech, v oblasti hospodářské, morální, politické. Každý ví, že odsun vedl k hospodářskému zruinování pohraničních oblastí. Nelidskostí odsunu, který J. Záborský považuje za "zákonitost válečné a těsně poválečné doby", u nás začal ještě bezpráví a násilí. Jehož oběti se po Němech (tehdy se to psalo s malým začátečním písmenem) stali demokraté, socialistické, křesťané a později poněkud odchýlně smýšlející komunisté. Rád bych upozornil na tragickou a poučnou historii "hradišanského democku". Na stejném místě zde byli mučeni lidé, patřící k téměř tak různoro-

dým skupinám, revoluce pohlcovale nejprve své odpůrce a potom své děti. Jednou rozpoutané násilí se stává autonomní silou, cíle jsou vedlejší a násilí zůstává. V době odsunu se konstituovala Státní bezpečnost, jejím pracovníkům se dostalo prvé příležitosti učít se nejsem vyslyšet, ale i mučit.

Přímým důsledkem odsunu Němců bylo i volební vítězství KSČ v roce 1946. Budiž mi právem předloženo, že jsem se z něj tehdy spolu s mnoha dalšími idioty tak radoval. Dnes vím, že to byla tragédie pro naši zemi. Pohraničí volilo z 80% KSČ, poněvadž v letech 1945-46 bylo právě nositelem partajní legitimace povoleno pohraničí brutálně plundrovat a zmocnit se německého majetku.

Za schvalováním odsunu (kdo na tuto myšlenku přišel první, je sporné, sotva to byl dr. Beneš, odsunuti byli přece Němci i z jiných zemí!) stála na sovětské straně zcela brutální vůle zmocnit se nových území, čili (jak se to tenkrát eufemisticky označovalo), "posunout hranice Slovanstva na Západ". Na straně tak mnohých demokratů — včetně dr. Beneše bylo schvalováním odsunu výsledkem zcela pochybeného přesvědčení, že i v poválečné době bude ohrožení pro země střední a východní Evropy vycházet z Německa. Bylo to přesvědčení absurdní a ovšem ve svých důsledcích tragické. Rozdělení Německa porušilo rovnováhu v Evropě a umožnilo tím i nové znásilnění naší země, nový a tentokrát déle trvající Mnichov. Odmítl jsem odsun Němců už v roce 1945 — i když s hloupým argumentem, že "odporuje marxistické národnostní politice formulované J. V. Stalinem", budiž omluvena tato formulace jednadvacetiletého kluka — nevím, proč bych měl své názory dnes měnit. Je stále zřejmější, že od spolupráce všech evropských národů závisí budoucí osud Evropy. Je také stále zřejmější, že úsilí o sjednocení západní Evropy a úsilí o rovnováhu sil a tím bezpečnost západní Evropy, má svou oporu v NSR. Bez jejího hospodářského potenciálu by byla integrace nesmyslnou utopií, bez bundeswehru by v Evropě vůbec nebyla armáda, schopná jakéhosi odporu proti sovětské přesile.

Sociální historie obou našich národů tedy v roce 1945

vůbec neskončila, skutečná spolupráce na nové základně je úkol budoucnosti. Pokud někdo tuto nutnou budoucí spolupráci zastihuje strašákem "návratu sudetských Němců" (ve vysílání čs. televize 7. října se dokonce tvrdilo, že chci, aby při tomto návratu byly ulice dlážděny českými hlavami!), je buď hlupák, anebo chce zabránit jakékoliv spolupráci v Evropě, kromě oné "normalizované" spolupráci na "věčné časy".

Kdo by se to vůbec měl vracet? Průzkum veřejného mínění ukázal, že jen asi 12% bývalých německých obyvatel naší republiky by se chtělo vrátit, když v Československu existovaly normální demokratické poměry. Stejně jako v NSR. Obávám se, že takové poměry u nás tak rychle nezavládou a že právě těchto 12% už nebude vůbec nazívu, až k tomu dojde. Kromě toho je nám všem jasné, že řešení "československého problému" bude vůbec možné jen ve zcela jiné Evropě, v Evropě, v níž se každý bude moci volně pohybovat a volně volit své bydliště. Zdá se, že asi za tři roky už bude v západní Evropě existovat "evropský pas". Zda bude člověk chtít žít v Berlíně, Mnichově či Paříži, to bude záviset jen a jen na něm. Chceme, aby taková byla celá Evropa, Němce, který si bude přát potom bydlet v Liberci raději než v Drážďanech, bude moci svou touhu uskutečnit — aniž se budou "dlíže dláždít českými hlavami".

Mají-li však národy spolupracovat v zájmu budoucnosti, musí překonat a očistit i minulost. K tomu patří i pozitivní a otevřené vyrovnání se s chybami (a tím více zločiny) na obou stranách. K chybám a zločinům německé strany patří léta 1938 a zvláště potom 1939-45. K našim chybám a — stokrát horší — i zločinům patří rok 1945. Nezapírejte ani před tím oči. Slepý nacionalismus natopil už tolik zla, že bychom ho měli (na obou stranách) vymýt co nejrychleji.

Luděk Pachman

PRESIDENTKA

Peronová čelí tlaku, aby nebyla donucena opustit úřad: potlačila soudní vyšetřování vlastní korupce a vypsala nové volby na dobu ještě před ukončením jejího presidentského období.

Ferdinand Peroutka:
BUDOVÁNÍ STÁTU

se právě expeduje

Objednávám výtisků I. svazku (celkem 5 svazků) díla Ferdinanda Peroutky Budování státu.

Přikládám šek (money order) na dolarů.

Jméno

Adresa

Podpis

Cena jednotlivých svazků \$6.20 včetně pošt.

Cena všech pěti svazků \$26.00 včetně pošt.

ŠPANĚLSKO NA ROZCESTÍ

Největším problémem je — zdali má být legalisována také komunistická strana a do jaké míry má být přizvána ke spoluzodpovědnosti za řízení státu. Nárok na spoluzodpovědnost už ohlásila a protože má ze všech ostatních politických stran nejlépe vybudované organizace, vytvořila si předpoklady do budoucího vývoje silně zasahovat. Není sice stranou všelidovou, jak předstírá, ale nelze pouštět se zřetel, že v ilegalitě se k ní přihlásili nejen mnozí dělníci, ale i demokraticky smýšlející intelektuálové a příslušníci svobodných povolání, kteří v ní viděli nejpevnější baštu protifašistického odboje. Mnozí z nich se patrně od ní distancují a přikloní se k socialistům, ale jen tehdy, jestliže socialistické skupiny dokáží vytvořit jednotnou a silnou socialistickou stranu, která by měla podobný program jako sociálně demokratické strany v západním Německu, ve Švédsku a ve Velké Británii. Jestliže se socialistům nepodaří podchytnout široké lidové masy, naroste ve Španělsku bezpochyby silná komunistická strana — která podobně jako ve Francii nebo v Itálii sice nenabude nad ostatními stranami převahu, ale která může vnitropolitickou konsolidaci a demokratizaci účinně rušit.

Větší starost než s uspořádáním vnitropolitických poměrů

Mezinárodní přehled

rů má však toho času designovaný Franciův nástupce princ Juan Carlos s řešením akutního zahraničního politického problému, jakým je budoucnost španělské kolonie Sahary. Ještě před několika dny se zdálo, že Sahara se stane snadnou kořistí marockého krále Hasana a že španělská armáda se vůbec nepokusí zadržet masy Marokánců, shromážděné v jižních oblastech země a čekající na povel svého panovníka k pochodu do Španělské Sahary. Poté, co Juan Carlos vyvinul osobní iniciativu nastala jiná situace. Objevil se ve Španělské Sahare, sešel se nejen s tamějšími vojenskými veliteli, ale i veliteli přílehlých Kanárských ostrovů a po jeho návratu do Madridu vláda prohlásila, že pochod Marokánců bude zastaven v případě nutnosti třeba i zbraněmi. Španělsko zaujalo stejné stanovisko jako Alžírsko a ztotožnilo se v podstatě i s alžírským požadavkem, aby o budoucnosti Španělské Sahary rozhodli její obyvatelé při lidovém referendu.

Ti by bezpochyby hlasovali pro vytvoření samostatného státu, protože netouží po tom dostat se ze španělského područí do područí marockého a protože se nechtějí o své nerostné bohatství s nikým dělit. Španělská Sahara je pustina, ale má mohutná ložiska přírodního bohatství.

TVRDOŠIJNÁ SYRIE

Syrský zahraniční ministr Abdeal Halim Khaddam pronesl bojovnou řeč, ve které naznačil, že se Sýrie nebude rozpakovat vojensky zasáhnout, mělo-li by snad dojít k rozdělení Libanonu, který je momentálně v situaci "ani vojna ani mír", přičemž občanská válka zdaleka není zažehnána. Vojenskou (bližší však nespecifikovanou) akcí hrozil i v souvislosti s "nutností podminovat nedávnou egyptsko-izraelskou dohodu o Sinaji." Poslední dobou se mezi Araby stále víc šíří názor, že existuje konkrétní možnost rozdělení Libanonu, kde divoké několikátýdenní boje mezi křesťany a moslimy uvedly zemi do chaosu, a kde nynější klid je charakterizován jen jako klid před bouří.

Sýrie se snažila o prostřednictví mezi bojujícími stranami a od samého počátku tvrdila, že je nutno, aby Libanon zůstal sjednocen. Nyní však porvě otevřeně přiznala odhodlanost k vojenské intervenci v opačném případě.

Pokud jde o egyptsko-izraelskou dohodu, Sýrie byla proti ní od začátku, tvrdíc, že jde o "egyptskou zradu arabské věci". Ze celá dohoda měla za účel "dostat Egypt z bílevního pole a ponechat Sýrii v ještě zranitelnější pozici vůči Izraeli". V cílované řeči prohlásil ministr zahraničí Sýrie, že Egypt se "vřhl do močálu a přešel od konfrontace nepříteli k napomáhání mu". Nezmínil se nicméně o kontrolních vojskách OSN na Golanských výšinách, jejichž mandát vyprší koncem měsíce. Neví se, zda Sýrie bude pro prodloužení tohoto mandátu. Fakt je, že odchod vojsk OSN by znamenal větší nebezpečí srážek na syrsko-izraelských hranicích.

ČS.-AFRICKÉ PROBLÉMY V SSSR

Z následující zprávy bude patrné, že Československo může mít problémy s Afrikou dokonce v zemi velkého bratra, v SSSR. V úterý 28. října protestovalo před československým konzulátem v ukrajinském Kijevě asi 500 afrických studentů. Důvodem k vystoupení byla rasová diskriminace; česká studentka filosofie Alena Gruličová (jméno vzato z německého přepisu) si vzala za manžela nigeriánského studenta politických věd Udo Ubana (29 let). A. Gruličová (23 let) stála těsně před dokončením studií v SSSR a po sňatku odjaly ji čs. úřady okamžitě stipendium i vyzvaly k návratu do ČSSR nejpozději do 30. října. Demonstrace proběhla pokojně, mlíce hermeticky uzavřela

okolí čs. konzulátu. Později byla do budovy vpuštěna delegace pěti afrických studentů, které konzul sdělil, že jejich protest znamená vměšování se do vnitřních záležitostí země. Odpovědí byla stávka. Studenti odmítli navštěvovat přednášky do doby, než dostanou pozitivní odpověď. Ještě pro sovětské poměry až neuvěřitelně znějící zprávou bylo, že studentka českou studentku někým ukrýli, aby nemusela opustit SSSR. Podle sdělení čs. úřadu by směla zůstat pouze v případě, když se dá rozvést.

Samozřejmě, že se čtenář musí ptát, proč náhle taková starost o osud české studentky, ne první svého druhu. Zdá se, že SSSR má se studentem jiné plány, existuje dostatečně příkladů, jak jsou zahraniční studenti získáváni pro zájmy SSSR a špionáž. Ale SSSR a jeho sateliti musí o vliv v Africe těžce bojovat a tyto případy mu na popularitě v Africe nedodají.

Právě v těchto dnech přicházejí dvě zprávy z Afriky o vztazích k SSSR. Tak vláda republiky Za'ire (dříve Belgie) odmítla sovětskou notu o situaci v Angole a pohrozila Moskvě, že v případě opakování podobných not přeruší s SSSR po třetí diplomatické styky. Podobné zprávy nejsou hodny velmocenského státu, pravidlo se v odmítnutí. Dle sdělení tajemníka zairské vládní strany byla sovětská nota vědomou provokací s těžkými, neopodstatněnými obviněními a hrozbami. SSSR nepodpořil angolské vlastence v jejich boji proti Portugalci a je vinen na občanské válce v Angole. Sovětský svaz nese vinu i na smrti půl milionu lidí v občanské konžské válce roku 1960.

Také ve východní Africe, v Kenii byl SSSR obviněn z podněcování občanské války v Angole. Vysoká delegace Nejvyššího sovětu SSSR byla v novinách Daily Nation uvítána úvodníkem, který začíná větou: "75% personálu sovětského zastupitelství v Nairobi jsou agenti KGB. Studijní materiál marxismu-leninismu patří na smetiště dějin." Keniánské ministerstvo zahraničí se sice od článku distancovalo, ale celá sovětská návštěva vyzněla velmi negativně včetně konference, kde se novináři kriticky ptali např. z jakého důvodu jsou v sousední Somálii budovány sovětské raketové základny aj. Jeden ze sovětských funkcionářů se při konferenci tak rozčilil, že hrozil opustit sál. Zdá se, že egyptský příklad se začal šířit i Afrikou.

Třemi cestami můžeme dojít moudrosti: první je cesta zkoušenosti, to je cesta nejtěžší. Druhá je cesta napodobení, to je cesta nejschůdnější. Třetí je cesta přemýšlení, to je cesta nejušlechtilější.

PŘED SJEZDEM ANGLICKÉ KS

Pro britskou komunistickou stranu nadchází možná značně pohnutý měsíc. Mnozí její členové povstali s cílem prosadit právo na kritiku nedostatků v politice strany; a i když by se neozvalo mnoho takových kritických hlasů přímo ze sjezdové tribuny, i tak by to mohlo být sněmování, na které vedení strany nebude rádo vzpomínat.

Jedno je zřejmé. Strana nechce kritiku zadusit — zvláště potom ne, byla-li vyjádřena jak se říká černě na bílém — písemnou formou. Tak čtrnáctideník britské komunistické strany Comment už ve třetím čísle po sobě přináší průřez dopisy, které se týkají nadcházejícího sjezdu, z nichž vyplývá, že poslušní partajní vykonavatelé pokynů docházejících z Kremli jsou vystaveni kritice těch členů, kteří se nechtějí dát odbyt — polopravdami.

Návrh na program britské komunistické strany obsahuje sice určité poukazy, jež se dají pokládat za kritické pokud jde o Sovětský svaz. Jenže není toho víc, nežli několik řádků, obsahujících zjištění, že "jsou problémy v mezinárodním komunistickém hnutí, které se týkají dalšího rozvoje socialistické demokracie a otázek různosti názorů ve straně."

V návrhu programu britské komunistické strany se této souvislosti dodává, že "podle jejího názoru" socialismus musí učinit opatření, aby mohly být vyjádřeny a zveřejněny odlišné názory a že politický nesouhlas a potírání protimarxistických idejí má být řešeno politickou debatou a nikoli administrativními opatřeními."

Vedle dopisu Jana Šlinga přináší Comment záznamy další kritické a polemické korespondence. Tak třeba David Priscott, člen strany z Leeds píše, že každý pokus, vnucovat jakkoliv názory skupiny stran, jakkoli velkých — jedné komunistické straně třeba malé, by poškodil do budoucna jednotu světového komunistického hnutí.

Autor tohoto dopisu poukazuje na škodu, již způsobila jednotě mezinárodního komunistického hnutí v roce 1968 intervence jistých stran do záležitostí Komunistické strany Československa. V dopise jiného člena strany — rovněž otištěném v Comment, se poukazuje na okolnost, že britská komunistická strana musí čelit rozšířené nedůvěře k socialistickým zemím a že přitom jde o ideologickou reakci pracujících vyvolanou objektivními danostmi, jako je politický útlak ideologie opasice.

Nechte Vaše peníze pracovat pro Vás!

Zvýšili jsme úroky a platíme nyní:

7.75% přinese 8.17%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 1.000.00 zaručené na šest roků

6.75% přinese 7.08%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na tři roky

6.50% přinese 6.81%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na 2 roky

5.25% přinese 5.47%

na vkladní knížky

v jakémkoliv obnose od \$ 5.00 výše.

Úroky na vkladní Certifikáty počítáme a vyplatíme čtvrtletně, úroky na vkladní knížky počítáme a vyplácujeme též čtvrtletně.

Peníze jsou zaručené pro každého až do \$40.000.00 vládní pojišťovnou Federal Savings and Loan Insurance Corporation ve Washingtoně.

Uložte si peníze u nás porostou Vám velmi rychle.

FOURTH FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1365 FIRST AVENUE, NEW YORK N.Y. 10021
aneb

2636 CENTRAL PARK AVE.,
Central Shopping Plaza, Yonkers, New York 10710
and

590 EAST 187 STREET
Bronx, New York 10458

SBĚRAČ ODPADKŮ - SOUDRUH VELČ

Stalo se to už před třemi lety, ale teprve teď — z pochopitelných důvodů — uvolnila FBI informace.

V polovině dvaasedmdesátého roku zástupce československého vojenského atašé ve Washingtonu, už po delší dobu studující vojenské materiály v knihovně amerického vojenského časopisu Army Times, přivedl sebou muže, kterého představil jako plukovníka Jiřího Velče, jenž od nynějška bude chodit bádát do knihovny místo něho. Russell Jordan, vedoucí studijního oddělení knihovny, proti změně v osobách nic neměl, knihovna neobsahovala žádný důvěrný materiál a byla beztak otevřena široké veřejnosti.

A tak plukovník Jiří Velč, robustní, lajdácky upravený muž v civilu a tmavých brýlích, začal chodit do knihovny Army Times. Kromě pozdravu toho mnoho s Russel-

lem Jordanem nenamluvil. Až jednou, v srpnu 1972, Velč Jordanovi telefonoval, jestli prý by se s ním nemohl setkat na rohu ulice kousek od budovy knihovny. "Bylo mi to divné", vzpomíná Jordan, "ale pro jeho špatnou angličtinu jsem nevěděl, co vlastně chce. Moc jsem mu nerozuměl a tak jsem na ten roh šel..."

Velč mu podal láhev české slivovice a seznam sedmi listin, týkajících se pravidel užívaných U.S. vojenským letectvem, se žádostí, aby mu jejich kopie laskavě opatřil. On sám prý byl FBI upozorněn, že nemá navštěvovat vládní budovy a Army Times. Jordanovi byl tento důvod podezřelý a tak se spojil s FBI. Dostal příkaz, aby s Velčem udržoval styky.

A tak se Russell Jordan opět setkal s Velčem na onom washingtonském nároží. Předal mu vyžádané dokumenty a přijal od něho dar — křišťálovou vázu. Celá scénka byla fotografována FBI z oken nedalekého úřadu.

Brzy poté Velč Jordanovi znovu volal. Při schůzce mu dal seznam dalších vojenských dokladů, slib, že mu po jejich dodání vyplátí 400 dolarů, a katalog českého křišťálu, aby si prý Jordan vybral, co se mu líbí a Velč, že mu to opatří.

Tentokrát FBI požádala Jordana, aby s dodáním dokumentů otálel, že by ráda zjistila Velčovy kontakty. Dohodla se totiž že Velč je, ve špionském žargonu, sběrač odpadků, to jest agent, který sbírá po městě všechny možné informace, ke kterým se může dostat. Jordan tedy otálel a Velč se stával netrpělivým. Telefonoval Jordanovi až čtyřikrát týdně. Jordan tvrdil, že nemůže dokumenty získat, protože jeho "přítel" v Pentagonu chce zálohu, a může je opatřit, až jeho šéf odjede na dovolenou. Velč konečně se zálohou souhlasil. Přinesl na schůzku tři sta dolarů a seznam tentokrát tajných dokumentů, týkajících se U.S. nukleárních a elektronických zbraní.

Tady ovšem celá historka končí. FBI získalo proti Velčovi množství důkazů, jenomže on, jako diplomat se těší imunitě. Zmizel tehdy, koncem roku 1972 z dohledu. Jenže: ejhle! před pár týdny se ten povedený český popelář v knihovně Army Times objevil znovu. Prohraboval se tam v kupě výstřížků a horlivě si dělal poznámky. Pana Jordana si nevšiml. Ten si však všiml jeho a za Velče si prohlédl, odešel. Už tam soudruh plukovník nechodí. Redakce Army Times uzavřela svou knihovnu široké veřejnosti. Český agent Velč sbírá teď odpadky zřejmě někde jinde... (Zpracováno podle Army Times z 29. října 1975)

Pozdravení do Prahy

DOBŘÝ DEN, PANE ZRZAVÝ!

Tak hodně zdravíčka k Vašim 85. narozeninám, mistře. Víte, člověk si teprve u příležitosti každého takového kulatého nebo půlkulatého osobního jubilea začne uvědomovat význam jubilanta, co udělal pro lidi, co pro ně neudělal a co pro ně udělat mohl, kdyby byl chtěl, nebo lépe řečeno — směl. Ono by se někdy chtělo, leč ono se nesmí. Vy víte proč a já to vím také.

Osud Vás postavil ke štěstím a vložil do ruky paletu. Vytvářel a vytvořil jste dílo bytostně české bez vlivu všelijakých uměleckých proudů, kterými se hemžila Vaše doba, ačkoliv sám jste byl jedním z účastníků avantgardního hnutí prvních desetiletí tohoto neklidného století.

Šel jste životem tak nějak osaměle a toužil jste po nejvyšší čistotě projevu osvobozeném od stop vášní, nahodilosti, pokušení a předpisů. Proto jste se oprostil brzy od metody impresionistů a přisvojil si zářný příklad Leonarda, Vašeho vysněného Leonarda da Vinci, jehož hlavu "Medúzy s hady" jste neschůlněkrát pro sebe překresloval, abyste pronikl do jeho nitra, usilujícího o nejvyšší lidskými prostředky dosažitelnou dokonalost a harmonii. Našel jste svého mistra v Juliu Zeyerovi, který se také cítil neschůlně své zemi, ale pobyt v cizině mu přinášel jen další bolestné touhy po domově. Byl jste plný Zeyera, ze Zeyera jste vyšel.

Setkání s asketicky ukázněným Bohumilem Kubištem, jemuž jste do dnešního dne nepřestal být vděčný, mělo pro Vás rozhodující význam. U příležitosti Vaší první osobní výstavy r. 1918 jste si poznamenal do katalogu výstavy vyznání, jaké dosud žádný umělec před Vámi nevyslovil: "Mé umění je podstatou, jediným důvodem a chtěním mého života, jím trvám i padám. Proto kdybych si nebyl jist, že se mi podaří realizovat mnohé ze svých pocitů a poznání života v umělecká díla trvalých hodnot, neodvážil bych se je vnášet do veřejného života..." O dva roky později jste napsal do časopisu Musain na adresu mladých malířů: "V čem tedy záleží velikost, tajemství génia? Nejen v talentu samém... v jeho velikosti mravní. Velikost umělce je podmíněna jeho velikostí lidskou." V roce 1938, kdy jste se již téměř na trvalo usadil v Pa-

říži, vracíte se nečekaně domů, ačkoliv Vás nemohly posilovat ve Vašem rozhodnutí žádné velké naděje. Tehdy jste odůvodnil v časopise Život svůj návrat slovy: "Miluji svou vlast. Jsou na ní místa, kde bych chtěl pokleknout a líbat tu zemi. Vyšehrad — Svatováclavská kaple, Národní divadlo, to jsou svatostánky, nejdražší místa, jimiž jsem na věky připoután k této zemi. Myslenka, že bych ji musel opustit navždy, žít stále, zemřít a být pohřben ne v ní, je mi nepředstavitelná a nesnesitelná..."

Od počátku své umělecké dráhy jste si byl vědom, že Vaše umění musí být Vaší osobní zpovědí a proto se Vám nejdříve stalo, že Vaše tvorba byla odsuzována jako příliš subjektivní a chorobně pasivní. Na tyto námitky jste odpověděl již v roce 1918 v časopise Červen: "Nedávím se, že některým posuzovatelům zdá se mé dílo nemocným. Touto pohanou budou vždy stíhána díla tryskající přímo z propastí tajemných hlubin života, jež urvala a s sebou na světlo vynesla nejen to, čím život na povrchu se jeví, ale i jeho vnitřní radosti a bolesti, sny, křeče — jimiž stále znovu se přeměňuje k nové budoucnosti..." Proto hledání nových témat jste spojoval vždy s pohledem na osud lidí. V krajinářství jste objevil drsnou Bretaně rybářů, zápasících s mořem, našel jste vztah k oslnivě něžným jižním Čechům, pochopil jste střizlivou

nádhru východních Čech, nechal jste se okouzlit Benátkami a nezapomněl na Vaše rodné Okrouhlice. Tak jste dospěl k té fázi Vaší tvorby, kdy jste zafixoval do Vašeho díla neskonale touhu po radosti života a jeho čisté krásy. Jednou jste o tom řekl: "Když jsem byl mladý, byl pro mne moc důležitý námět a obsah obrazu, kdežto teď je pro mne největší a hlavní obsah krásy. Co můžete chtít víc, co může být nejvyšším cílem života? Když se pak lidem něco z mého díla líbí, nepokládám to za svou zásluhu. Musím dělat jen to, co vidím a co cítím. Není to má zásluha a není to moje přednost. Jediná moje zásluha spočívá v tom, že jsem pracoval... V každém díle musí být nějaký přínástek, něco osobně nového, to co přináší současný život. A odtud jediné se musí zrodit pocit krásy. Krása — to je štěstí, ke kterému jsem se s celým svým životem snažil přiblížit."

Vážený mistře, škoda, že Vás nemohu potkat na Vašich šouravých procházkách starou Prahou. Tu a tam jste se zastavil na skleničku, ale neměl jste nikde státní. Vracel jste se na Vaše Nové zámekské schody mezi Vaše poklady, k Vaší červené Kleopatře, na pobřeží Vašich moří a zátok, do Vašich krajin, do nadoblačných výšin, odkud Vám byl dán dar dělat lidem radost.

Mistře, buďte hodně, hodně zdrav!

Jan Ryba

TUZEX zasiláme
bezpečně a rychle

NEODKLÁDEJTE...

TUZEX-ové poukázky jsou nejlepším prostředkem jak potěšit příbuzné ve staré vlasti.

Již 50 roků cestovní služby

vám zajistí bezstarostné a radostné cestování do Československa.

Nové snížené ceny na 22 až 45 dnů

NY — Praha — NY	\$ 468.00
NY — Brno — NY	\$ 483.00
NY — Plzeňany — NY	\$ 508.00
NY — Bratislava — NY	\$ 474.00
NY — Košice — NY	\$ 519.00
NY — Poprad — NY	\$ 515.00

Plus \$3.— U. S. daň

Tyto ceny jsou v platnosti od 1. září do konce října. Od 1. listopadu do konce března jsou ceny ještě nižší. Mimo výše uvedených cen jsou ještě nižší — takzvané APEX-ceny. Informujte se u nás.

Chcete-li umožnit návštěvu příbuzné ho do USA, navštivte TATRU pro informace anebo napište.

Pro jistotu vždy jen

TATRA TRAVEL BUREAU, Inc.

1465 SECOND AVENUE • NEW YORK, N. Y. 10021
(při 76. ulici) Tel. RE 7-5972 — RH 4-6185

Větší účast

Do uzávěrky našich novin je známo jen tolik z nejnovějšího portugalského vývoje, že KS, mimo denních demonstrací vyhlásila svoje požadavky: víc komunismu do vlády a odchod z vlády druhé největší politické strany, liberálních Lidových demokratů.

SPORT

EVROPSKÉ PASY
DO ROKU 1980

• **ČSSR-Sovětský svaz** mezinárodně v hokeji, sehrály v Praze dva zápasy. V obou Sovětský svaz po rovnocenně hře zvítězil: 3:5 a 1:1. Přestože obě mužstva nastoupila bez několika svých hlavních opor, především hokej velmi dobré úrovně. O obou vítězstvích rozhodla vlastně lepší střelba. Opouští Rusů byl jejich obránce Tretjakov.

• **Portugalsko-ČSSR 1:1.** Na rozmočeném trávníku klubu FC Porto v dos Antas byl sehrán předposlední zápas čes. fotbalistů v první kvalifikační skupině na mistrovství Evropy, ve kterém Československo po velmi dobré hře celého mužstva remisovalo, což je — řečeno objektivně pro ČSSR úspěch, poněvadž jedním získaným bodem vyrovnalo náskok Anglie.

• **Čtvrtý ročník** pražských cyklostrojů vyhrál Jiří Kvapil (25) z Č. Lipy před exmístrem světa K. P. Thalerem z NSR. Řada závodníků, kteří aspirovali na vítězství (Fiskera, Cervinck ad.) byla postihena defektem řídítek a vyřazena předčasně ze závodu. Fiskera musel být dokonce se zraněním břišního převazu do nemocnice. Vadná řídítka dodala čs. cyklistickému svazu známá švýcarská firma TTT.

• **Ital Visini** překonal svět. rekord v chůzi na 200 mil na dráze časem 27:38:0 hod.

• **Kodeš** se v tenisové Grand prix probojoval na šesté místo. Tenisté na prvních pěti místech mají již zajištěnou účast ve finále celosvětové soutěže GP. Pořadí: Villas (Arg.) 790 b., Orantes (Sp.) 651, Borg (Švédsko) 520 b., Ashe (USA) 505, Nastase (Rum.) 435, Kodeš 343, Connors (USA) 340, Fillal (Chile) 304, Ramirez (Mex.) 302 a desátým je Dibbs (USA) 295 b.

• **Japonský jachtař** Toruka doplnil jako první na své jachtě Wing Yamaha ze San Francisca na Okinawu. Trat' 12.000 km překonal za 41 dnů, 4 hod. a 33 min.

• **Vítězství** 29:10 nad házenkářkami Itálie vstoupilo Československo do kvalifikace pro OH 76.

• **Čs. šampionát** rovinných jezdců vede s 20 vítězstvími F. Minařík před Hermansdorferovou se 17 úspěchy a loňským šampionem Košťalem se 16.

• **Malá** generálka na finálové utkání v DC se Švédskem se čs. tenistům nevydařila. Ve čtyřhře stockholmského turnaje se setkali Kodeš a Hřebec s Borgem a Bengtssonem; Švédové vyhráli 6:1, 4:6 a 2:6. V singlu podlehl Hřebec v zápase o postup do semifinále Mitonovi (JAR) 1:6, 4:6. Miton před tím již v 1. kole vyřadil Kodeše.

• **Mladická** naděje čs. tenisu Maršiková prohrála na turnaji v Paříži až po boji s Goolaguerovou (Austr.) 6:2, 2:6 a 1:6. Další čs. účastnice, mat. mistryně Evropy Tomanová podlehla v zápase o postup do čtvrtfinále Colesové 4:6 a 2:6.

1. provincie má být evropské radě předložena zpráva o tzv. evropské pasové unii, která počítá nejpozději roku 1980 se zavedením jednotného evropského cestovního pasu pro devět zemí EWG (EHS). Zbývá ovšem vyřešit několik věcí, jako je jednotná forma pro všechny země se stejným obsahem, dále problémy s cizinci, kteří do evropského hospodářského společenství nepatří. Také problémy vnitřní bezpečnosti států a zrušení pasových kontrol. Státy EHS očekávají, že východní Evropa bude tyto nové pasy akceptovat. Zde se ovšem mohou také mylit, stačí si uvést příklad Československa, které v posledních letech jen nerado udílí doložky do více zemí a které už na hranicích chováním pohraničnicků odlišuje příslušníky jednotlivých západních států. Navíc podobný evropský pas by znamenal i volný pohyb občanů z východní Evropy po devíti zemích EHS, jako je tomu nyní ve Skandinávii nebo Beneluxu. V případě Dánska dokonce pohyb i po Švédsku a Norsku, které nejsou členy EHS. A taková nekontrolovatelná praxe s volným pohybem se komunistickým režimem asi líbit nebude.

• **ČSSR-Portugalsko** v kopané do 23 let 1:1. Utěšná bylo hráno na stadionu v Teplicích. Vítězství ztránilo Československou vlastní brankou. Tabulku kvalifikační skupiny vede Anglie, následovaná Portugalskem a ČSSR.

• **Brazilčan** Vicente Feola, bývalý trenér fotbalových mistrů světa, zemřel v São Paulu na srdeční infarkt.

• **Vrcholná** rozhodčí Wimbledonského tenis. turnaje bude místo Mike Gibsons, který po 15 letech odstoupil ze své funkce, 52letý Fred Hoyle.

• **Zátopek** má přijet koncem dubna 1976 do Bad Arolsen v Hesensku a propagovat akci západoněm. sport. svazu "Triumf-Dich!"

• **Američan** Tim Shaw (17) byl zvolen amer. magazínem "Swimming World" za světového plavce roku. V ženách obdržela nejvíce bodů K. Enderová z NDR.

• **Řídící výbor** Davisova poháru rozhodl na svém zasedání v Paříži, že finálové utkání DC Švédsko-Československo musí být sehráno nejpozději do 21. prosince 1975. Utkání se hraje ve Stockholmu.

• **Rumunský** tenista Nastase bude sparringpartnerem švéd. tenisty před finál. střetnutím DC s Československem.

H. Š.

Všude dobře

doma nejlépe, tak by se dal nazvat návrat někdejšího vůdce Černých panterů do USA po sedmiletém dobrovolném exilu. Eldridge Cleaver žil v řadě komunistických či prokomunistických zemí od Kuby přes Alžír po SSSR. Poznal komunismus, odvrátil se od něho a přijel domů, třebaže ho čeká vězení; utekl, když byl podmíněčně propuštěn.

NĚCO
PRO LYŽAŘE

S blížící se zimou se plní sportovní obchody zbožím, které nám připomíná, že nová lyžařská sezóna je přede dveřmi. Pozornému zákazníkovi však neujde, že letos se na trhu neobjevilo tolik novinek, jako jsme byli zvyklí v minulých letech. Výrobci sportovních potřeb si nejsou jisti, jak by spotřebitel reagoval na nové, luxusnější, ale dražší zboží. Všeobecná zdrženlivost je tedy i na trhu potřeb pro lyžaře.

Ale úplně bez novinek se nastávající lyžařská sezóna přece jen neobejde. V obchodech se sportovními potřebami se objevily zcela nové lyže, které výrobci označují jako lyže kompaktní a jejichž cena odpovídá ceně dosavadních typů běžných lyží. Moudrou několika minulých sezón byly lyže krátké, o kterých výrobci tvrdili, že jsou lehce ovladatelné, že se na nich dají rychle naučit všechny ty švihy a obraty, bez kterých se již žádný lyžař neobejde. To byla sice pravda, ale praxe ukázala jejich slabiny. Krátké lyže nemají na ujetých či zledovatělých sjezdovkách žádné držení. Nezkoušený lyžař se na nich dostal do velké rychlosti, kterou pak již nebyl schopen zvládnout, zbrzdil. Docházelo často k pádům, které vedly k podstatnému zvýšení úrazovosti. Navíc pak se v hlubokém sněhu na nich nedalo prakticky vůbec jezdit. Prostě: krátké lyže, které byly — jak už název napovídá — jen zkrácenou variantou lyží normálních, se v praxi neosvědčily.

Zcela jiný charakter mají však lyže kompaktní. Mají svou vlastní konstrukci, jejich elastičnost a otočný bod odpovídá jejich jízdním vlastnostem a nové formě špičky i profilu lyže. Důležitější však než tyto všechny technické podrobnosti je tak skutečnost, že kompaktní lyže, dlouhé 160 až 180 cm, dobře drží na ujetých a zledovatělých sjezdovkách, že při rychlé jízdě do pozvolných zatáček nedojde tak lechce k přetočení jako u lyží krátkých. Navíc pak lyžař-začátečník se může na kompaktních lyžích pustit do hlubokého sněhu, kde jsou lehce ovladatelné a mají stejně dobré jízdní vlastnosti.

Nový druh lyží není však určen jen pro začátečníky. Za svůj zrod vděčí snad nové lyžařské disciplíně, hot dogging; český bychom řekli snad: jed' jak můžš, ale co nejrychleji po té nejdívočeji sjezdovce, plně bouli a děr. I pro lyžaře-akrobaty jsou tedy tyto nové kompaktní lyže určeny a mají jim umožnit jízdu, která na dlouhých lyžích byla snad nemožná a na krátkých nebezpečná. Kompaktní lyže nemají být tedy jen nějakou módou, výstřelkem.

O RUDOLFU FIRKUŠNĚM

Životy umělců, kteří dosáhli světové úrovně, jsou opředeny romantismem, který fascinuje nejen ty, kteří obdivují jejich umění. Mezi tyto umělce patří Rudolf Firkušný, a aby si jeho posluchači udělali představu o tom, jak namáhavý je život velkého pianisty, popíšeme stručně jeho činnost od uplynulého jara. V květnu vystupoval jako sólista Londýnského symfonického orchestru za řízení André Previna v Londýně a nahrával Beethovenovy sonáty pro gramofonovou společnost Decca. V červnu koncertoval ve velkých městech Jižní Ameriky, v červenci se vrátil do Spojených Států a vystupoval jako sólista s orchestry na Ravinia festivalu v Chicagu, na Blossom Center festivalu v Clevelandu, na Meadow Brook festivalu v Detroitu a na rozkošném newyorském festivalu "Ponejvíce Mozart".

Měsíc srpen strávil Rudolf Firkušný se svou rodinou ve svýcarském Lucernu.

Hrál na tamním proslulém festivalu Brahmsův 1. koncert a řídil mistrovskou třídu hry na klavír. Mezitím uspořádal samostatný koncert na "Setimenne musicali" v italské Strese. V září se vrátil do New Yorku a již v říjnu okouznil své posluchače jako sólista newyorské filharmonie — spolu s jejím prezidentem Carlosem Moseleyem a s dirigentem Erichem Leinsdorfem — v Mozartově koncertu pro tři klavíry. 9. února uslyšíme tohoto velkého pianistu hrát s Clevelandským symfonickým orchestrem za řízení dirigenta Lorina Maasela Beethovenův 4. koncert.

Jst.

CH. G. MASARYK SOCIETY, INC.,

pořádá každoroční předvánoční bazar v sobotu, 6. prosince v kostele Jana Husa, 351 E. 74th St. NYC, mezi 12-4 hod. odpolední. Jako vždy najdete tu mnoho krásných, hodnotných, ručně zhotovených předmětů, okrasných i užitečných. Také výběr domácího pečiva, vše za nízké ceny. Přijďte a nakupte vhodné dárky k Vánocům pro celou rodinu. Podáváme občerstvení.

UPOZORNĚNÍ KRAJANSKÝM
ORGANIZACI

V poslední době se rozmnožil zvyk, že krajanské, výslovně české a slovenské organizace a spolky nám zasílají zprávy o své činnosti či podnikání v angličtině. Upozorňujeme, že je-li jakákoliv taková zpráva určena pro tisk, musí být v českém jazyce. Nemáme v redakci síly, možnosti a čas, abychom zprávy — včetně bezplatného otištění — ještě překládali z angličtiny do češtiny. Děkujeme za pochopení.

Redakce AL.

HOVORY SE ČTENÁŘI

Vážení přátelé, jsme všichni na jedné lodi, která se jmenuje inflace. My v Amerických Listech jsme na tom všem ještě o to hůř, že musíme mnohé předplatitele žádat o dlužné předplatné. A ne jednou, ale bohužel dvakrát třikrát. Stojí nás to čas a peníze. Proto Vás snažně prosíme: dostanete-li upomínku na předplatné, pošlete nám ho. Nemusí to být obraťtem pošty, ale alespoň do tří, čtyř týdnů. Děkujeme Vám za pochopení a jsme s pozdravem: Dobré účty dělají dobré přátele,

Vaše Americké Listy

Telegraficky ze světa

Čína chce bohatství z naftových pramenů utratit za zbraně a produkty všeho druhu. • Oba Vietnamy oběsily, že konají přípravy na znovusjednocení. Budou volby k vytvoření "socialistické vlády." • Britští vojenští odborníci budou patrně působit jako instruktoři v egyptské armádě. O podobné funkce má zájem také Belgie a Francie — v souvislosti s tím, že Egypt hodlá nakupovat zbraně pouze na Západě. • Španělsko podepsalo dohodu o předání Španělské Sahary Maroku, avšak Alžírsko ji neuznává. Dělá si na toto území samo také nárok. • Sovětský svaz dodal do Sýrie pětadvacet nejmodernějších stíhaček. • Na druhé straně se přimlouvá za to, aby Sýrie podepsala prodloužení mandátu vojsk OSN na Golanských výšinách. • Nový africký nezávislý stát Luanda (dříve portugalská Angola) zdědí občanskou válku, kde se silně a dokonce otevřeně angažuje velkorysou vojenskou pomocí SSSR. Ten a také Kuba navíc dodala Luandě vojenské poraďce. • Bývalý portugalský prezident Spínola se obrátil s výzvou na západní země, aby vojensky podpořily protisovětské síly v Luandě. • Zvláštní prezidentský dekreť zvýšil pravomoc indické vlády při zatýkání politických odpůrců. • Spojené státy poskytnou Iránu rozsáhlou pomoc v oblasti zemědělství. • Měsíc poté, co USA částečně zrušily embargo na dodávky zbraní Turecku, nebyla splněna očekávaná podmínka: aby Turecko a Řecko dospěly k nějaké dohodě o Kypru. • Dodávky automobilů na Kubu obnovila Argentina, která tam doveze ještě letos na osm tisíc vozidel. • Západoněmecké lodnice v Kielu vyrobí pro Řecko čtyři ponorky. • Pro malé platy opustilo v posledních letech britské školství 45.000 učitelů.

Filmoví Jánošici

Začátkem října jsme přinesli zprávu o natáčení v pořadí čtvrté verze o Jánošikovi, tentokrát jako celovečerní kreslený film v režii Viktora Kubala. Snad právě o to více je zajímavá historie prvního, ještě němého Jánošika. O něm se v Československu až do roku 1970 vědělo, že jej na Slovensku natočil američtí Slováci, bratři Siakelové v hlavní úloze s českým hercem Theodorem Pištěkem. Film byl však nezvěstný, zachovalo se několik fragmentů, mezi nimiž zcela nově pojalý konec Jánošika, kdy ze šibenice se dostane živý a dál bojuje. Tehdejší američtí Slováci chtěli mít ve filmu pravý "Happy-End."

V květnu 1969 navštívil ředitel Slovenského filmového ústavu při kongresu FIAF v New Yorku pana Jerryho Siakela, režiséra němého Jánošika. Při této návštěvě získal pro Slovensko fotografie z filmu a také základací listinu Tatra Film Corporation, založené americkými

Slováky za účelem natočit ve staré vlasti Jánošikovy osudy.

V červnu 1970 se v Bratislavě náhle objevil pan John Závodný z Chicaga, producent tohoto filmu a přivezl s sebou kopii Jánošika. Od r. 1923 ležela v jeho garáži a byla proto ve velmi špatném stavu. Bratislavské filmové laboratoře udělaly všechno pro záchranu filmu, ze sedmi kotoučů zachránily materiál o celkové délce 57 minut promítacího času. Ve filmu tehdy hrálo celkem 402 herců, kromě ochotníků ze slovenských divadel to byli místní obyvatelé z okolí Blatnice a Martina. Exteriéry byly natáčeny od června do září 1921, interiéry v ateliérech A-B v Praze. Scénář napsal rovněž americký Slovák Ján Žák-Marušák a posílal jej do Evropy po kusech. Závěrečná část nedošla včas a tak byl film dotočen bez scénáře a tím možná došlo i neúmyslně k onomu šťastnému konci. Kamery

byly dvě, obsluhované bratrem režiséra Danielem Siakalem a O. Benešem. Film byl v Bratislavě ozvučen hudbou a dán do kin. Koncipován je jako vyprávění starého bači.

Znovu se látky chopil český režisér Martin Frič, již ve zvukové éře. roku 1935 podle dramatu J. Mahena. Film získal čs. filmu pocty na tehdejší benátském festivalu. Jánošika zde vytvořil slovenský herec Paľo Bielik, který později, v letech 1962-63 sám natočil dvoudílného, barevného Jánošika, ale ne s takovým úspěchem jako Martin Frič. Překvapeně, do pětice se stejné látky chopili i Poláci v roce 1972. Pro televizi měli natočit třináctidílného barevného Jánošika, který se zcela neshoduje se slovenským podáním. Rež. J. Passendorfer zasadil příběh až do 19. stol. Hlavní roli vytvořil polský herec Marek Perepeczko a koprodukcí měla kanadská firma.

—vah—

TOVÁRNA NA DOKTORY

V NSR se v poslední době mnozí různě společnosti a záhadné firmy, které velmi ochotně a za příslušnou částku uspokojí životní touhu mnoha lidí po akademickém titulu. Tyto instituce za pevně stanovený poplatek vystavují falešné diplomy, opravňující používat akademický titul.

Již dávno není pravdou tvrzení západoněmeckých policejních úřadů, že falešné diplomy získalo dosud jen 80 až 90 právníků, architektů, dentistů a příslušníků jiných profesí, kteří za každý diplom zaplatili mezi 40.000 a 100.000 markami. Nedávno byla např. odhalena nezákonná činnost jedné organizace, která byla doslova a do písmene "továrnou" na doktory a inženýry. Policii se dostaly do rukou dotazníky se žádostmi o diplom více než 2000 lidí, kteří se nyní samozřejmě obávají, že budou stíháni pro pokus o podvod. Kolik žadatelů již bylo uspokojeno, se nepodařilo zjistit. Že jich nebylo málo, dokazuje i skutečnost, že vedoucí společnost W. P. Nestmann si v poslední době koupil tři automobily.

Dalším producentem akademických titulů v NSR je "Jackson State University", která využívá oprávnění, jež má univerzita v Nashville (Tennessee). Tato instituce vystavila v posledních týdnech přes 60 diplomů ze všech univerzitních oborů, kromě medicíny.

Nabízí se ovšem otázka, proč právě v NSR bují a vzrůstá obchod s akademickými tituly. Jedním z důvodů je chaos v předpisech, které instituce jsou oprávněny udělovat a

každé akademické tituly a vědecké hodnosti. V NSR je to nejméně 100 různých institucí, v USA dokonce 2500. Některé z nich mají filiálky i v zahraničí. Hlavním důvodem je však to, že si mnoho lidí snaží zvýšit osobní prestiž, a hlavně přijmout tím, že připojí ke svému jménu akademický

ODSOUZENÍ A PROPUSTĚNÍ

V Hradci Králové byl odsouzen občan Západního Berlína Gernot Dorau (35 let) k čtyřem rokům vězení a vykazání z Československa. Dorau nakupoval a tajně vyvážel z Československa staré mince. Spolu s ním byli odsouzeni tři českoslovenští občané k vězení mezi 4 a půl rokem do 10 měsíců. Podle krajského listu "Pochodeň" nakoupil Dorau u československých sběratelů mince v hodnotě 39.000 marek a v západním Berlíně je prodal o 25% dražší.

Začátkem listopadu bylo z československých vězení propuštěno 8 západoněmeckých a západobertlinských občanů a odsunuto do NSR. Byli od-

mítky titul jako výraz vysoké odbornosti.

Pamatujeme se ještě, že i v komunistickém Československu se před osmi lety proválala aféra s prodejem diplomů. Kolik nových akademiků vzniklo, to se také nepodařilo jinak přebdět. StB zjistit. Faktum je, že se ztratilo celkem 5000 diplomových předtisků.

W. Žitný

ZAJÍMAVOST

• Jeden student na univerzitě v anglickém Oxfordu objevil středověký výnos, podle kterého by měl každý zkoušený student právo na pivo zadarmo. Jeho nárok byl uznán, ale současně dostal pokutu pět liber, protože podle ještě staršího univerzitního nařízení nesmějí studenti vycházet bez meče.

souzení k trestům mezi 9 měsíci až pěti lety. Jejich předčasné propuštění je výsledkem přímluvy spolkového ministra zahraničí Genschera při jeho návštěvě v březnu v Praze. Původně žádal propuštění deseti německých občanů, ale ve dvou případech čs. úřady odmítly.

AMERICKÝ BAEDEKER

V nové zlaté době amerického nakladatelství FRAMAR Publishers a Los Angeles vyjde do vánoce knižní debut v Kalifornii žijící básničky Jitiny Fuksové AMERICKÝ BAEDEKER. Kniha, která vychází v dvojjazyčné úpravě (česky a anglicky) a je přečtením autorky básně tvorby z let 1956 až 1974. Postaral Los Angeleský malíř a grafik Jiří Kasper. Cena v tištinu je 5,99 U. S. dolarů neb ekvivalent v jiné měně (včetně Kalifornie) přibližně 69% daň, plus \$1,00 na poštovné a expedici, o to je objednat na adrese FRAMAR Publishers, P. O. Box 66153, Los Angeles, California 90066.

ODMÍTNUTÝ PROTEST

Švédský ministr zahraničí Anderson odmítl v projevu ve Stockholmu československý protest proti natáčení švédské televize v Československu a jejímu rozhovoru s bývalými Dubčkovými politiky Jiřím Hájkem a Zdeněkem Mlynářem. V rozhovoru prohlásil, že Švédsko si vyhrazuje právo zaujmout stanovisko k událostem v jiných zemích a chránit právo svobody mínění ve své vlastní zemi. Noviny, rozhlas a televize nejsou hláskou trouby a také ji nikdy nebudou. Respektujeme právo každého národa na hledání vlastní cesty k lepší společnosti. Ale zvyšování politického útlaku v jedné zemi může ohrozit zmírnění situace.

Po poskytnutí interview byl bývalý ministr zahraničí Jiří Hájek několikrát vyslýchán policií a bylo mu pohrozeno, že nepřestane-li s kritikou Husákovy režimu bude nuceně vykazán z Československa. Zdeněk Mlynář je už delší čas policií sledován. Jak známo, švédská televize v tajně natáčeném rozhovoru poukázala výpověďmi Mlynáře a Hájka na spornost tzv. československé normalizace, nelegálnost sovětského vtráhu do Československa v roce 1968, diskriminaci občanů a jejich dětí.

SPOLUPRÁCE NSR-ČSSR

Západoněmecko-československé konsorcium složené z firmy bratří Hirschmannů v Ennigerlohu (Westfálsko) a pražské organizace zahr. obchodu Pragoinvest obdrželo od státní iranské společnosti zakázku na obnovu a modernizaci cementárny Rey s denní kapacitou 2000 tun pálených cihel, která se nalézá na okraji Teheránu. Československo dodá především některá strojní zařízení a je připraveno dodávky dlouhodobě a předem financovat. Německé dodávky obnašející částku přes 40 milionů marek budou naproti tomu placeny "cash", t. zn. 30% jako záloha a 70% při dodávce. Německý zástupce prohlásil, že tentokrát jsou platební podmínky jako v obřázkové knížce. Československu, při těchto pro něho málo výhodných podmínkách jde především o uplatnění nové výměnné pece s přidruženým ochlazovacím zařízením vyrobené v Přerově. Obě firmy mají už bohaté zkušenosti z minulých projektů i staveb v Persii.

Mokrý Benátky

Třidenní deště paralyzovaly život v Benátkách. Ulice a náměstí jsou zatopeny. Hladina vody v Benátském zálivu a v městských plavebních kanálech stoupá téměř o metr, takže typický benátský dopravní prostředek, gondoly, nemohou projíždět pod mosty.

Dobré vztahy . .

(Dokončení se str. 1)

není rozumná alternativa k zmiřování napětí, a Jugoslávie je nezbytný faktor, řekl spolkový ministr zahraničí. Genscher ocenil kládou úlohu, kterou Jugoslávie hraje v tomto ohledu. Minič uvedl jako dobrý příklad snah o uvolňování napětí nedávné západoněmecké dohody s Polskem. Oba se shodli i v tom, že ustanovení Závěrečného aktu helsinské konference nesmějí být vykládána jednostranně a že tento dokument upravuje vzájemné vztahy všech evropských států. Genscher tím nepřímo poukázal na novou sovětsko-východoněmeckou smlouvu, která neodpovídá ve všech bodech těmto zásadám, ale v rozhovoru nebyla citována.

V popředí Miničových rozhovorů byly ovšem i otázky hospodářské — jak mezinárodní, tak dvoustranné. Bonnskou vládu zajímá například názor Jugoslávie, vlivného člena početné skupiny zemí, stojících mimo bloky, na spolupráci mezi průmyslovými, producentními a rozvojovými zeměmi a na konstruktivní dialog mezi tak zvaným bohatým severem a chudým jihem. Dvoustranné styky záporně ovlivňuje vysoký schodek jugoslávské bilance zahraničního obchodu. Za prvních osm měsíců letošního roku dosáhlo toto pasivní saldo 1 miliardy 906 milionů marek, což je mnohem více než celkový jugoslávský vývoz do Západního Ně-

Zájemcům o ukázkové měsíční zaslání EL zdarma sdělujeme, že tato zvláštní nabídka platí pouze do nabídky a platí pouze do

mecka v tomto období. Loni mohl být podobný sešodek téměř vyrovnán díky devizovým příjmům z cizineckého ruchu — 1.700.000 západních Němců — turistů vydalo v Jugoslávii asi 880 milionů marek — a také díky převodům úspor jugoslávských dělníků ve spolkové republice. Jejich počet klesl na 707.800 v důsledku rozhodnutí bonnské vlády zastavit nábor pracujících v zemích, které nejsou členy Evropského společenství. Ale otázka Jugoslávce, pracujících ve spolkové republice, nezatěžuje podle všeho dobré vztahy mezi oběma zeměmi. Bělehrad také dobře ví, že vyhlídky na další úvěry od Bonnu jsou v nynějších podmínkách mizivé. Podle názoru bonnské vlády je třeba hledat řešení vysokého schodku jugoslávské obchodní bilance se spolkovou republikou v prohlubování a rozšiřování průmyslové kooperace. Jen ta by mohla Jugoslávii pomoci zlepšit jakost jejích výrobků a zvýšit jejich odbyt na světových trzích.

RFE A HELSINKY

Americký výbor pro mezinárodní vysílání, ustavený v minulém roce a pověřený úlohou prostředníka mezi kongresem a rozhlasovými stanicemi Svobodná Evropa a Svoboda ve své zprávě prezidentu Fordovi a kongresu píše, že by uvítal, kdyby vládní úřady a kongres Spojených států pomohly ve světle dojednání z Helsinek vysvětlit vládám Sovětského svazu, Polska, Československa, Bulharska — že rozhlasové stanice Svobodná Evropa a Svoboda přispívají a nikoli překážejí — k zmenšení napětí mezi Spojenými státy a zeměmi východní Evropy.

Více než 65 milionů posluchačů v Sovětském svazu a východoevropských zemích sledují pořady rozhlasové stanice Svobodná Evropa a

Svoboda včetně desítek tisíc veřejných pracovníků — kteří se spoléhají na vysílání obou stanic pro jeho rychlé a přesné zpravodajství, objektivní analýzu a vyvážené diskusní příspěvky o událostech a názorech v jejich vlastních zemích. Za takového stavu věci označuje Výbor pro mezinárodní vysílání činnost rušiček namířenou proti těmto rozhlasovým stanicím za "pozůstatek studené války". Vysílání rozhlasové stanice Svobodná Evropa a Svoboda — pokračuje zpráva — představuje časem prověřený, aktuální příspěvek k historickému americkému závazku, sloužit ideji svobody projevu, jak je vyjádřena v aktu, jímž byl ustaven americký Výbor pro mezinárodní vysílání a jak se ve značné míře obrátil v závěrečném dokumentu helsinské konference.

GOLDENE STADT

Konečně také v Düsseldorfu
naš restaurant
s českými a mezinárodními
specialitami

PIVO 12° PLZEŇ • BUDVAR ZE SUDU

Srdečně Vás přivítá známý pražský gastronom Vilém Bláha. •

GOLDENE STADT,

Böhmisches Restaurant, D-4 Düsseldorf,
Mintropstr. 5 • tel. 37 93 96

Cca. 2. min. od Hlavního nádraží

3 Nations Wine and Dinner House

UNITED STATES

CZECHOSLOVAKIA

V KALIFORNII

Stará tradice dobrého jídla a pití, české hudby a zábavy pokračuje již třetí rok za vedení populárního, bývalého hospodského z "České hospůdky" v San Franciscu. — Každou neděli a sobotu je u něho dostaveníčko krajanů. — 50 mil severně od San Franciska "highway 101" v historickém údolí Jacka Londona. V Glen Ellen, 3 mile za Agua-Caliente, kam se chodíte koupat. Jídla pro 100 osob, česká muzika, bar, vinárna, kulečník, vše pro vaše pohodlí a zábavu. Na jídelničku vídeňský řízek, escargos — canneloni — seafood — steaks — prime rib, knedlíky, aj. Víno, pivo, česká muzika a harmonikář na čepu. Příjímáme záznamy na party do 50 osob.

13756 ARNOLD DR. GLEN ELLEN
LUNCH 11-2 — DINNER 5-9 PM
SATURDAY & SUNDAY 11 AM — 9 PM
FOR RESERVATION CALL 996-9979

Never on Monday

Srdečně Vás zve JIŘÍ SIEBERT

Na zdar!

FEUILLETON

ČESKÉ PERLY

Nejde o rubíny nebo safíry od pramenné Jizery, ba ani o české granáty nebo moldavity, z nichž jeden byl parádním kouskem ve sbírce pana Rybáře z Malostranských povídek. Jde o perly, o české perly z českých řek, mistrovská díla přírody, jímž ani ta nejmladší ruka nemůže přidat na krásu. Exotické perly se však nerodí jen v zemích, vonících kořením, kde podle báji "zrají" v perlorodkách z rosných kapek, jež skanuly do otevřených lastur za vlhkých nocí, nebo ze slz padlých andělů. Také ze šumavských a kráňohorských říček a potoků byly loveny perly vzácné krásy a dokonalosti. Perla se rodí z bolesti. Jejím zárodkem je zrno písku nebo jiné cizorodé tělísko, vniknuší do otevřené perlorodky s proudem vody, z níž perlorodka přijímá potravu. Miso, na němž se tělíska zachytí, a čistota vody rozhoduje, zda vznikne zřada kalné zbarvená či perle podobné tělísko s perleťovými vrstvičkami, soustředěnými jako vrstvy cibule, nebo opravdová perla. Cizí tělísko dráždí a perlorodka je obaluje výpotkem, jenž tuhne v perleťovou hmotu. Skutečně krásná perla vznikne jen na místech, kde každé stažení svalu těla perlorodky tělísko poobrábí, takže se ukládají jen kapičky, tuhnoucí v lističky, tvarem a dložením podobné krytíně na věžní bání. Mezi nimi proniká světlo do hloubky, lomí se v nich jako v hranolcích, a tak vzniká záře, která jakoby vycházela z hloubi samotné perly. Takové perly se rodí jen mezi sralovým tělem perlorodky a blanitým pláštěm, jímž je přirostlá k lastuře.

U nás bývaly říční perlorodky hojně v Ohři, Radbuze, Úhlavě, na horním toku Vltavy a v Otavě. Jeden z hrabat Kinských přivezl z Holandska perlorodky a nasadil je do Mlýnského potoka v Horažďovicích. Pravda je, že v Mlýnského potoka v Horažďovicích Zářečí, rameni řeky Otavy, se udržely perlorodky přibližně až do konce druhé světové války. Kínští vlastníci horažďovické panství od r. 1834 a podle sdělení byl proveden poslední výbor z Mlýnského náhonu v roce 1944. Z deseti tisíc prohlédnutých perlorodek bylo vybráno 80 perel, z nichž asi 20 prvotřídních. Za výboru 18. července 1936 bylo získáno 212 perel, 30 klenotnický upotřebitelných a 16 bezvadných.

První zpráva o loru perloroděk v Čechách je z roku 1418. Slavný výbor Otavy v. 1618 za přítomnosti rakonského císaře Františka II. vynesl přes 50 pěkných perel, z nichž 27 velkých, jasných lesku. Lovci perly měli od nepaměti až do r. 1648 "vreckost" a tedy je hájily. Při perlorodkách rodáků bývaly vřstředné tabulky s kresbou perlorodky. Nad rukou, sahající po ní byla zobrazena sekera, na výstražku, že ruka, která by neoprávněně sáhla po perlorodce, bude utáta. Perly se lovily za příznivého stavu vody — čistě, aby lovcé dohlédli na duo, od jara do podzimu, vyj-

ma července a srpna, kdy se perlorodka rozplozuje. V těch dvou měsících bylo zakázáno lovit ryby a raky či vstupovat do vody nebo s lodkou na perlorodnou vodu. Perlorodky musely mít naprostý klid. Jak "šlédie" odměňovala vrchnost poddané za jejich práci a péči, svědčí vřchnostenské vyúčtování na panství hraběte Karla Kajetána Buquoye z roku 1740: třinácti lovcům perel bylo vyplaceno za 220 dní práce třináct krejcarů kromě jedné penty piva a tří kusů chleba — ten snad na oslavu výplaty. Ony krejcarey nebyly měďáčky, na něž se pamatují díve narození z dob rakousko-uherské monarchie, když ještě dožívaly mezi dronhaléři. Byly to střibřňáčky, ale trpěly už tenkrát inflačními úbytými, jako vůbec celé finance c. k. monarchie.

Dnes zbyly jen němé svědkové někdejší slávy českých perel v horažďovickém městském muzeu. V Mlýnském náhonu, lze najít ještě lastury, ale živou perlorodku dávno nikdo neviděl.

Ve Střelských Hořticích, asi šest kilometrů níže po vodě, byli od roku 1654 pány jezuité. Podle ústního podání zvelebili přý kolonů perlorodek a tamní perly byly po nich nazývány "jezuitskými". Vybrané pěknými bývala přý vzdobena luneta na monstranci.

České perly mívaly slavnou pověst. Bývala jimi ozdobena i Svatobrávská koruna. Zbyly po nich jen stopy na dolním okraji koruny. O oněch dílech a dírkách bylo dost dohadů, než dr. Poche zjistil srovnáním s korunou, kterou Karel IV. věnoval svému patronu Karlovi Velikému, že to byla obruba z perel.

Neikrásnější české perly zdo-

bily monstranci v klášteře cisterciáků ve Vyšším Brodě. Poslední zpráva o monstranci, o ornátu, na němž bylo našito na sta perel, je z roku 1944. Cisterciáci sídlili, jak již řečeno, ve Vyšším Brodě a to od 13. století a byl to nesmírně bohatý řád. Kdy a kam tyto poklady koncem války zmizely dnes již asi nikdo neví.

A tak zbývají jako vzácné památky jen perlové monstrance, Velká a Malá, v klenotnici pražské Lortcy.

J. R.

PRAŽSKÝ JAZ VE SVĚTĚ

Západoněmecká gramofonová společnost Polydor vydala v těchto dnech novou dlouhoohrající desku s nahrávkami Pražského tradičního jazzového studia. Jsou to takzvané "live" záběry, pořízené za jejich návštěvy v Německé spolkové republice ve známém hamburském jazzovém klubu Onkel Pös Carnegie Hall — tedy u stýčka Pöse v jeho Carnegie Hall. Na desce je 12 skladeb, z toho 10 amerických evergrínů. Dvě pak jsou ryze české. Smetáčekův "Tulák Budulíněk" a skladba A. Bílého "Uvázu oslůtko ke kmeni živému". Na jedné straně obálky je barevná fotografie onoho hamburského lokálu se standardou, oznamující, že tam vystupuje Tradiční Jazz Studio Prag, na druhé straně pak černobílá fotografie desetičlenného souboru.

PODPORUJTE ČESKOU NÁRODNÍ SKOLU

INDEX PRO VÁS VYDAL:

Přílohy ze šuplat (autoři z domova)	DM:
Nadežda Mandelstamová: Konec naděje	14,20
Ota Filip: Nanebenstoupení Lojzka Lapálka ze Slezské Ostravy (4 díly, cena i svazku)	14,—
Z. a R. Medvěděv: Kdo žil?	11,20
Julius Firt: Osudy a politika	9,90
Pavel Tigrid: Politická emigrace z atomového věku	14,—
Karel Michal: Rodný kraj	11,50
Nikolaj Terlecký: Pláž u San Medarda	11,—
Minka Rybáková: Útek z rekreace	13,50
Vladimír Čerepková: Ztráta řeči (poezie)	14,—
Josef Lederer: Sopka Islandská (poezie)	6,40
František Listopad: Černý, bílý, neví (poezie)	6,40
Bohumil Štěpán: Vynález (kožáče)	10,40
Ivan Svíták: Dialektika moci	10,40
Arnošt Lustig: Ulice ztracených	13,40
Motáky z Ruzyně	13,10
Jiří Hochman: Kronika místodržení v Čechách (il.)	6,40
A. Lidín: Tipaslik na houpačce	13,40
Jan Beneš: Až se se mnou vyspíš budeš plakat	12,20
Ladislav Grosman: Netěsta	13,—
Julius Firt: Knihy a osudy	11,20
Egon Hostovský: Osoboditel se trácí	14,65
Andrej Analskík: Dožije se SSSR roku 1984?	12,20
Šborník: Systémové změny	8,40
A. Oazý: Československý problém (rozebráno)	10,65
Karel Kryl: Knihka (rozebráno)	16,65
Radoslav Šlucky: Východ je Východ (rozebráno)	8,40
Ladislav Mňačko: Súdruh Muenchhausen (—) (—)	12,65
Gabriel Laub: Největší proces dějin	14,65
Jiří Hochman: Jelení Brod (rozebráno)	11,40
	12,40

INDEX, 5 Köln 41, Postfach 410511
Bundesrepublik Deutschland